

Häiriköstä herrojen joukkoon

TEKSTI JYRKI VAINIO • KUVA STEPHAN PASTIS

Räväkästä huumoristaan tunnetun Helmiä sioille (Pearls Before Swine) -sarjakuvan tekijä **Stephan Pastis** on joutunut toteamaan, että nykyään ihmiset tuntuvat suuttuvan hänen piirroksistaan aiempaa harvemmin.

Tyypillisiä Helmiä sioille -aiheita ovat kuolema, tyhmyyden tuottama väkivalta ja toisten, ikäloppujen sanomalehtisarjakuvien pilkkaaminen. Vajaassa kymmenessä vuodessa sarja on kuitenkin vakiinnuttanut asemansa. Sitä julkaistaan tällä hetkellä

650 lehdessä ympäri maailmaa, ja lukijat ovat vähitellen tottuneet sarjan vinoon huumoriin.

– Olen ajan myötä ehkä myös itse jonkin verran oppinut, mitä aiheita kannattaa välttää, Pastis pohtii. En halua luopua räväkkydestä kokonaan. Nytkin tiedän, että tulossa on pari jaksoa joista taatusti tulee sanomista, mutta kenties en enää ota ihan niin suuria riskejä kuin sarjan alussa. Lähinnä siksi, että jos jostain sarjasta nousee kauhea kohu, sellainen vie paljon aikaa pois varsinaisesta työnteosta.

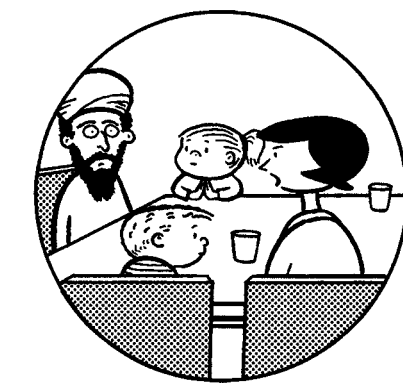
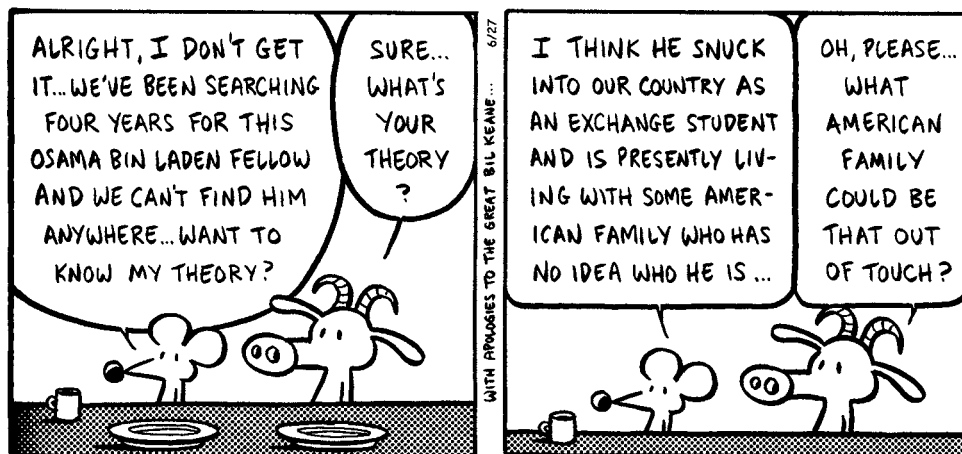
Myöskin Pastiksen suosima, alan sisällä välejä kiristänyt tapa parodioida kollegojen sarjakuvia on alkanut saada paremman vastaanoton. Samaan tapaan kuin poliitikot oppivat näkemään rienaavakin pilapiirroksiset lopulta vain oman julkisuusarvonsa lisäksi, ovat muut piirtäjät alkaneet lähettellä kiitoskirjeitä hahmojensa lainaamisesta.

Pastis (s. 1968) on esimerkiksi esittänyt **Bil Keanen** (s. 1922) äärimmäisen latteista vitseistä tunnetun Family Circus -sarjan niin nykypäivästä vieraantuneeksi, että **Osama bin Laden** saattoi piileskellä

sen sisällä, sarjan hahmojen tietämättä kuka on kyseessä. Sittemmin Keane päätyi kirjoittamaan esipuheen yhteen Helmiä sioille -kirjoista.

Pastis huomauttaa, että parodia voi toimia vain, jos sen kohde on niin laajasti tunnettu, että yleisö tietää, mistä on kysymys. Parodian tekemiseen sisältyy aina myös tunnusmuksen pilkan kohteen merkittävydestä.

– Aluksi minua vierastettiin piirtäjäpiireissä myös, koska olin alan ulkopuolelta tuleva, tuntematon tyyppi. Nyt olen tavannut iivailuni kohteita henkilökohtaisesti ja

"I'm sorry, Osama, but at the end of grace, we say, 'Amen,' not 'Death to America.'"

käynyt heidän luonaan kylässä... En enää oikein voi olla yhtä ilkeä heille.

Oppivuosia

Pastis vietti lapsena paljon aikaa piirrellen. Hän kärsi kroonisesta keuhkoputkentulehduksesta, mikä yleensä tarkoitti, että hänen piti joka talvi olla viikkoja pois koulusta. Kotona aika kului mieluiten kynä kädessä.

Yliopistoikään mennessä haaveet piirtäjän työstä olivat kuitenkin unohtuneet ja Pastis opiskeli itsensä lakimieheksi. Hän toimi vakuutusjuristina San Franciscossa kymmenen vuotta.

Työ lakiasioiden parissa ei kuitenkaan ollut Pastiksen mieleen. Hän alkoi pian kaivata elämäänsä muutosta. Lapsuuden kiinnostuksen kohteet palasivat mieleen.

- Lapsena suurin suosikkini yli kaiken oli Tenavat. Vähän vanhempana löysin MADin ja Sergio Aragonésin kaltaiset piirtäjät, sekä ne, joita kutsun Kolmeksi Suureksi: Lassi ja Leevi, Bloom County ja Gary Larson, Pastis muistelee. Mutta kun aloin miettiä sarjakuvien tekemistä toissani, suurin esikuvani oli Dilbert.

En enää voi olla yhtä ilkeä.

Dilbert oli aikakauden menestynein sanomalehtisarja, joten Pastis päätti ottaa siitä selvää. Hän vietti lakitoimiston lounastauot kirjakaupas-

sa Dilbert-teoksiin syventyen.

- Dilbertistä opin kuinka lehtistrippejä kirjoitetaan. Tenavathan oli ollut neliruutuinen sarjakuva, joten siinä oli hyvin erilainen rytmi kuin nykyaikaisissa, ensimmäiseen kolmeruutuisissa sarjakuvastripteissä. Scott Adams tarjosi erinomaisen esimerkin kuinka rakentaa juttuja niin, että punchline ei olekaan aivan lopussa vaan jo keskimmaisessa ruudussa.

Pastis teki näytesarjoja ja lähetti niitä syndikaateille eli levitysfirmoille. Ne torjuttiin toistuvasti. Vain yksi ainut toimittaja vaivautui antamaan töistä palautetta, mutta se riitti kannustamaan uusiin yrityksiin.

Helmiä sioille oli neljäs Pastiksen tekemä näytesarja, ja se lopulta tärpäsi. Sarja alkoi ilmestyä vuoden 2002 alusta.

Oheistuotteita ja sivuprojekteja

Pastis halusi lopettaa lakimiehen työnsä saman tien, mutta sarjan levikki oli aluksi niin vähäinen, ettei se riittänyt elättämään täyspäiväisesti. Vuoden 2002 lopulla hänelle tarjoutui kuitenkin osa-aikatyö lapsuuden esikuvan, Tenavien, parista.

- Charles Schulzin studiolla tarvittiin apua oheistuotteiden laadunvalvonnassa. Minun tehtäväni oli käydä siellä parina päivänä viikossa ja tarkistaa, että ehdotetut oheistuotteet käyttivät hahmojen kuvia kunnollisella tavalla.

Schulz oli kuollut paria vuotta aikaisemmin. Pastis oli vuonna 1996 ehtinyt käydä tapaamassa häntä ja esitellä töitään. Idolilta saatu palaute oli rohkaissut häntä eteenpäin.

Yhteistyö Schulzin perikunnan kanssa jatkui Kalifornian Santa Rosaan perustetun museon merkeissä. Pastis toimi museon johtokunnassa, valikoi näytteille laitettavia sarjoja ja kirjoitti esittelytekstejä. Hän on ollut myös mukana tekemässä käsikirjoitusta uuteen, työn alla olevaan Tenavat tv-animaatioon.

Pastis jakaa yhä työviikkonsa kahteen osaan: hän tekee viikon sarjakuvat kolmessa päivässä ja käyttää sitten loppuajan muihin töihin. Viime vuoden lopulta lähtien Tenavat-museon hommat ovat kuitenkin jääneet ja huomio on kiinnittynyt kokonaan omiin projekteihin.

- Pidän kirjoittamisesta, sitä voin tehdä ihan huvikseni. Piirrookset vaativat minulta työtä, Pastis kertoo. Menen päivällä tunniksi istumaan johonkin kahvilaan iPodin kanssa ja kirjoitan kolme-neljä strippiä, jotka sen jälkeen menen piirtämään.

- Sivuprojektina kirjoitan parhaillaan nuortenkirjaa, vähän Jeff Kinneyn Neropatin päiväkirjan hengessä. On ollut myös hiukan puhetta Helmiä sioille -animaatiosta, mutta se on hankalaa, koska tuotantoyhtiöt vaativat haltuunsa kaikkia oikeuksia ja minä taas haluan päästä valvomaan sisältöä itse.

- Kuten kaikki muutkin alalla, minäkin olen huolissani sanomalehtien tulevaisuudesta, Pastis pohtii tulevaa. Mutta en voi uskoa, että ne häviäisivät kokonaan. Paikallisten tapahtumien uutisointi on yhteiskunnalle niin tärkeää, että jonkun se on tehtävä, tapahtuupa se sitten verkossa tai paperilla. ●

Stephan Pastis on vieraana Helsingin 26. sarjakuvafestivaaleilla 16.-18.9.2011.

